

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาและค้นหาอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินนโยบายควบคุมแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับมาตรการการผลักดันแรงงานต่างด้าวกลับสู่ประเทศเดิม โดยจะได้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการผลักดันแรงงานต่างด้าวกลับสู่ประเทศเดิม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยในครั้งนี้นำเสนอให้กับรัฐบาลตลอดจนสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองและกระทรวงแรงงาน เพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนากฎหมายและระเบียบปฏิบัติต่อไป

ปัจจุบันประเทศไทยกำลังประสบปัญหาเรื่องแรงงานต่างด้าวที่หลบหนีเข้ามาทำงานอยู่ในประเทศไทยจำนวนมาก สืบเนื่องมาจากอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงแรกที่ผ่านมามีอย่างรวดเร็ว โดยเน้นหนักการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมทำให้เกิดการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ก่อปรกัมีแรงงานไทยบางส่วนไปทำงานยังต่างประเทศ ขณะเดียวกันกำลังแรงงานใหม่ที่เข้าสู่ตลาดแรงงานกลับลดลงเป็นลำดับ ส่งผลให้เกิดปัญหาการขาดแคลนแรงงานอย่างรุนแรงในบางพื้นที่และบางฤดูกาล จึงเป็นเหตุให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานเข้ามาทำงานของแรงงานต่างด้าวของประเทศเพื่อนบ้าน คือ กัมพูชา พม่าและลาว ซึ่งมีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับพื้นที่ชายแดนของประเทศไทย แรงงานต่างด้าวเหล่านี้จึงมีโอกาเข้ามาแสวงหางานทำและมีค่าจ้างที่สูงกว่าซึ่งสามารถบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานและความตึงตัวของตลาดแรงงานได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามการลักลอบเข้ามาทำงานได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วและแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง จากการสำรวจของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมและกระทรวงมหาดไทย พบว่ามีแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายทั่วประเทศมีมากกว่าล้านคน ซึ่งก่อปัญหาให้กับรัฐบาลทั้งในด้านสาธารณะสุขสังคมและอื่น ๆ ในที่สุดรัฐบาลจึงตัดสินใจในระดับนโยบาย และออกมาตรการในการควบคุมแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ โดยอนุญาตให้จ้างแรงงานต่างชาติที่ลักลอบ เข้าประเทศไทย ก่อนวันที่ 25 มิถุนายน 2539 ใน 43 จังหวัด ทำงานได้ชั่วคราวระหว่างรอการส่งกลับเพื่อจัดระบบการควบคุมแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้โดยไม่เป็นภาระของทางรัฐบาลตลอดจนเพื่อเป็นการป้องกันและสกัดกั้นการลักลอบเข้าเมืองมาใหม่ โดยนายจ้างต้องนำแรงงานต่างด้าวที่จ้างงานอยู่มารายงานตัวกับเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองเพื่อทำประกันตัวและตรวจสุขภาพทั่วไป หลังจากนั้นให้ขออนุญาตจากกรมจัดหางานกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม โดยมีระยะเวลาการจ้างไม่เกิน 1 ปี ในการผ่อนผันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2539 มียอดแรงงานต่างชาติมารายงานตัวและทำประกันตัวทั้งสิ้น 323,123 คน ในส่วนที่เหลืออีกจำนวนมากที่ไม่มารายงานตัว ทางรัฐบาลจำเป็นต้องดำเนินการ จับกุมและผลักดันแรงงานต่างชาติเหล่านี้กลับสู่ประเทศเดิมของแรงงานต่างชาติเหล่านั้น

จึงเป็นที่มาของกระบวนการดำเนินการผลักดันแรงงานต่างชาติให้กลับสู่มาตุภูมิ ซึ่งกระบวนการผลักดันแรงงานต่างชาติกลับสู่ประเทศเดิมยังมีปัญหามากมาย รวมทั้งระเบียบปฏิบัติของทางราชการเป็นการซ้ำซ้อนและไม่เข้มงวดเท่าที่ควร ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทำการวิเคราะห์วิจัยเพื่อหวังว่าเป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้ฝ่ายรัฐบาลดำเนินการต่อไป